

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามหมอฟันบ้านและผู้มาทำการรักษา

รายนามหมอฟันบ้าน

1. นายบุญมี	มูลแฝง	บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		
2. นายปิ่นแก้ว	ตันนวล	บ้านเลขที่ 52/2 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		
3. นายเป็ง	ชมพู่	บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		
4. นายประพัฒน์	บิดา	บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		
5. นายประพันธ์	พรมมินทร์	บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		
6. นางมุกดา	วงศา	บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		
7. นายสมใจ	เรือนแก้ว	บ้านเลขที่ 99 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		
8. นายสว่าง	หน่อเงิน	บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอมะเณง
จังหวัดเชียงใหม่		

รายนามผู้มาทำการรักษา

1. นายเพชร	ยานะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล
2. นายอ้าย	ปะสุทะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล
3. นายทวี	จอมเป็ด	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล
4. นายคำ	อินตะปัน	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล
5. นายอินทร์	มูลแฝง	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล
6. นายดาป็น	มูลแฝง	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล

7. นายชันธุ์	มูลแฝง	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
8. นายดวงดี	พรมปัญญา	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
9. นายเจริญ	พรมปัญญา	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
10. นายประดิษฐ์	ยานะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
11. นายเมืองแก้ว	ยานะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
12. นายศรีวรรณ	ยานะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
13. นายแขก	ยานะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
14. นายจันทร์สม	ยานะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
15. นายทองอินทร์	อาษาบัตร	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
16. นายไสว	พรมปัญญา	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
17. นายเป็ง	พรมปัญญา	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
18. นายศรีทน	มูลแฝง	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
19. นายอุ้ยใจ	มูลแฝง	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
20. นายบุญชม	พรมปัญญา	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
21. นายอินทูล	พรมปัญญา	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล
22. นายหนู	ปะสุทะ	ชาวบ้านบ้านป่าไผ่	หมู่ที่ 4	ตำบลช่อแล

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตและประเด็นการสัมภาษณ์

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การตั้งบ้านเรือน สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน
 - แผนผัง บ้าน / บ้านผู้ใหญ่วัย / บ้าน อสม. / บ้านหมอพื้นบ้าน / บ้านผู้นำที่ไม่เป็นทางการ / การเพาะปลูก, แหล่งน้ำ / โทรศัพท์สาธารณะ / ถนน / ประปาหมู่บ้าน / ไฟฟ้า / ฌาปนสถาน / ตลาด / ร้านขายของ / ร้านขายบริการ
2. ประวัติความเป็นมาของชุมชน
 - การตั้งถิ่นฐาน, การขยายตัว, เหตุการณ์สำคัญ
3. ระบบเครือญาติ
 - คนในชุมชนเป็นญาติกันอย่างไร ทางใด
 - มีตระกูลใหญ่ ๆ กี่ตระกูล
 - คนที่ไม่ใช่ญาติแต่ถูกนับว่าเป็นญาติรวมด้วยหรือไม่
4. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน
 - ครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
 - เครือญาติมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
 - มีการรวมกลุ่มในการผลิตอย่างไร (การลงแขก)
 - มีการรวมกลุ่มในงานประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างไร
 - มีการเยี่ยมเยียนพูดคุยกันในยามว่างอย่างไร
 - มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไร
 - มีการแลกเปลี่ยนผลผลิตหรือสิ่งของอื่น ๆ อย่างไร

5. ความสัมพันธ์กับชุมชนอื่นและเมือง

- การติดต่อกับคนนอกหมู่บ้าน
- ใครติดต่อกับใคร เรื่องอะไร อย่างไร
- ผลที่ได้รับจากการติดต่อกับชุมชนอื่น

6. วัฒนธรรมประเพณีความเชื่อ

- การดำเนินชีวิตประจำวัน
- การทำบุญในโอกาส เทศกาลต่าง ๆ
- ประเพณีที่สืบทอด
- วัดมีความสำคัญกับชุมชนอย่างไร
- วัดมีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร

7. พื้นฐานการศึกษา โรงเรียน แหล่งความรู้

- การศึกษาของชาวบ้านอยู่ในระดับใดบ้าง
- มีแหล่งความรู้อะไรบ้าง
- โรงเรียนในหมู่บ้านเป็นอย่างไร
- มีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร

8. ผู้นำและองค์กรในชุมชน

- ผู้นำเป็นทางการ / ไม่เป็นทางการมีใครบ้าง
- ชาวบ้านปรึกษาหารือใครเมื่อมีปัญหาของหมู่บ้าน
- ผู้นำมีความสนใจในการพัฒนาหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด
- มีบทบาทและผลงานเป็นอย่างไร
- มีโครงการอะไรที่ทำกับทางราชการ
- ผู้นำติดต่อสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างไร
- มีกลุ่ม / องค์กรอะไรบ้างในชุมชน มีสมาชิกเท่าไร มีบทบาทอย่างไร
- มีองค์กรใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับหมอพื้นบ้าน

9. การเมืองการปกครอง

- การเลือกตั้งผู้นำ (ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน)
- ระเบียบ กฎเกณฑ์ของหมู่บ้านเป็นอย่างไร
- มีการประชุมชาวบ้านอย่างไร เมื่อใด

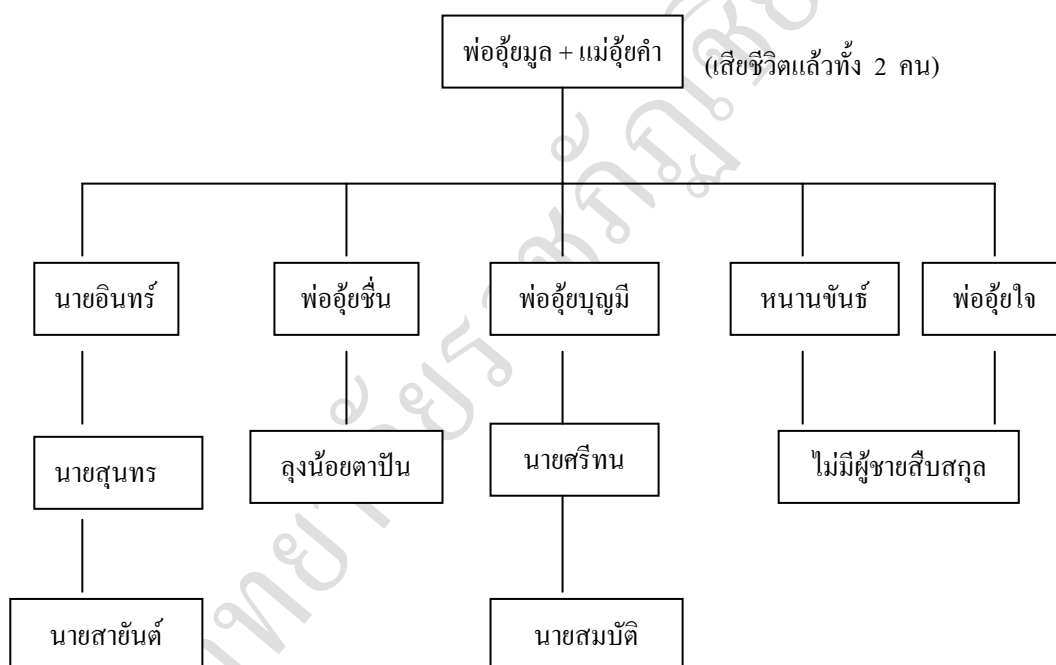
10. การแพทย์และการพยาบาล

- สถานีนอนมัย บทบาท
- ศสมช. บทบาท
- เวลาไม่สบายชาวบ้านทำอย่างไร
- ชาวบ้านไปรักษาพยาบาลที่ไหน

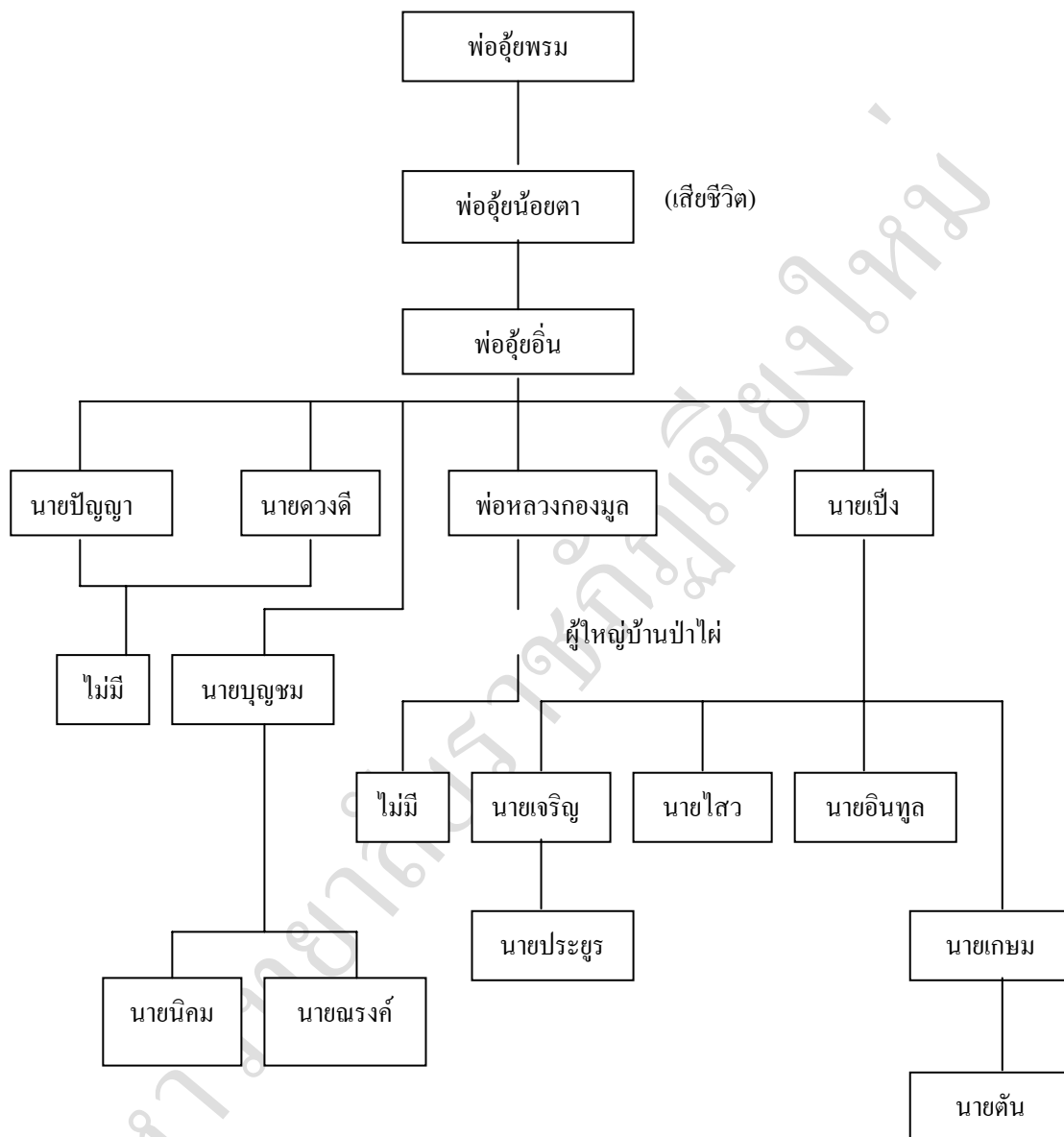
ภาคผนวก ก

แผนภูมิ

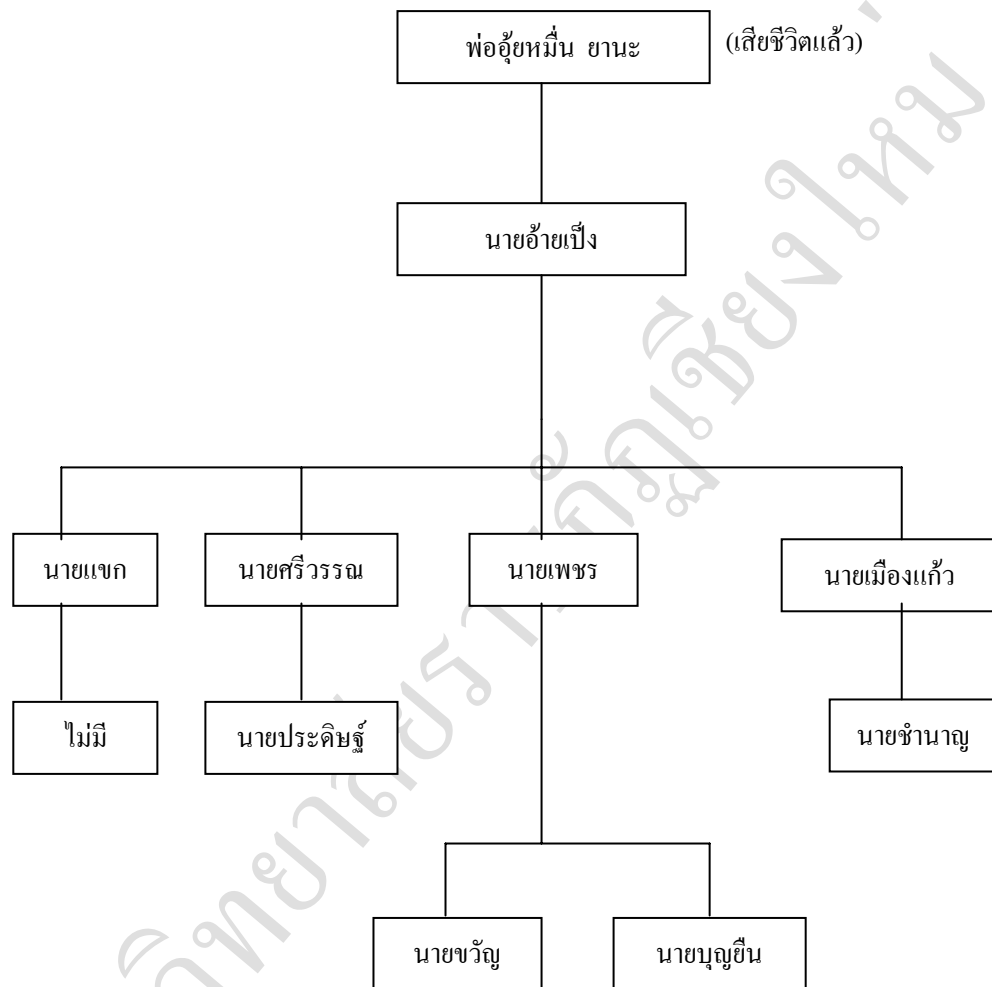
การสืบตระกูลมูลแฝง



แผนภูมิที่ 8 การสืบตระกูลใหญ่ของหมู่บ้านป่าไผ่



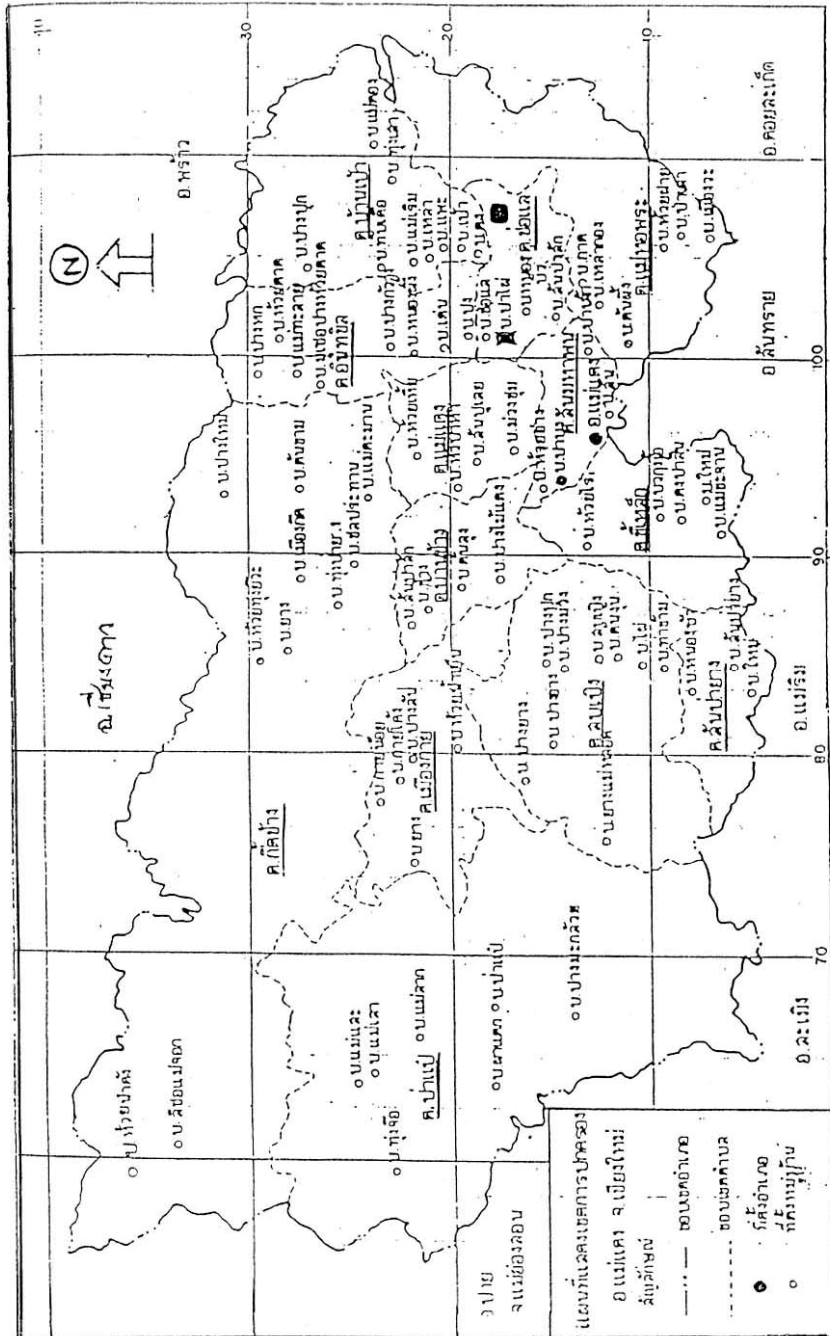
แผนภูมิที่ 9 การสืบตระกูลพรมปัญญา



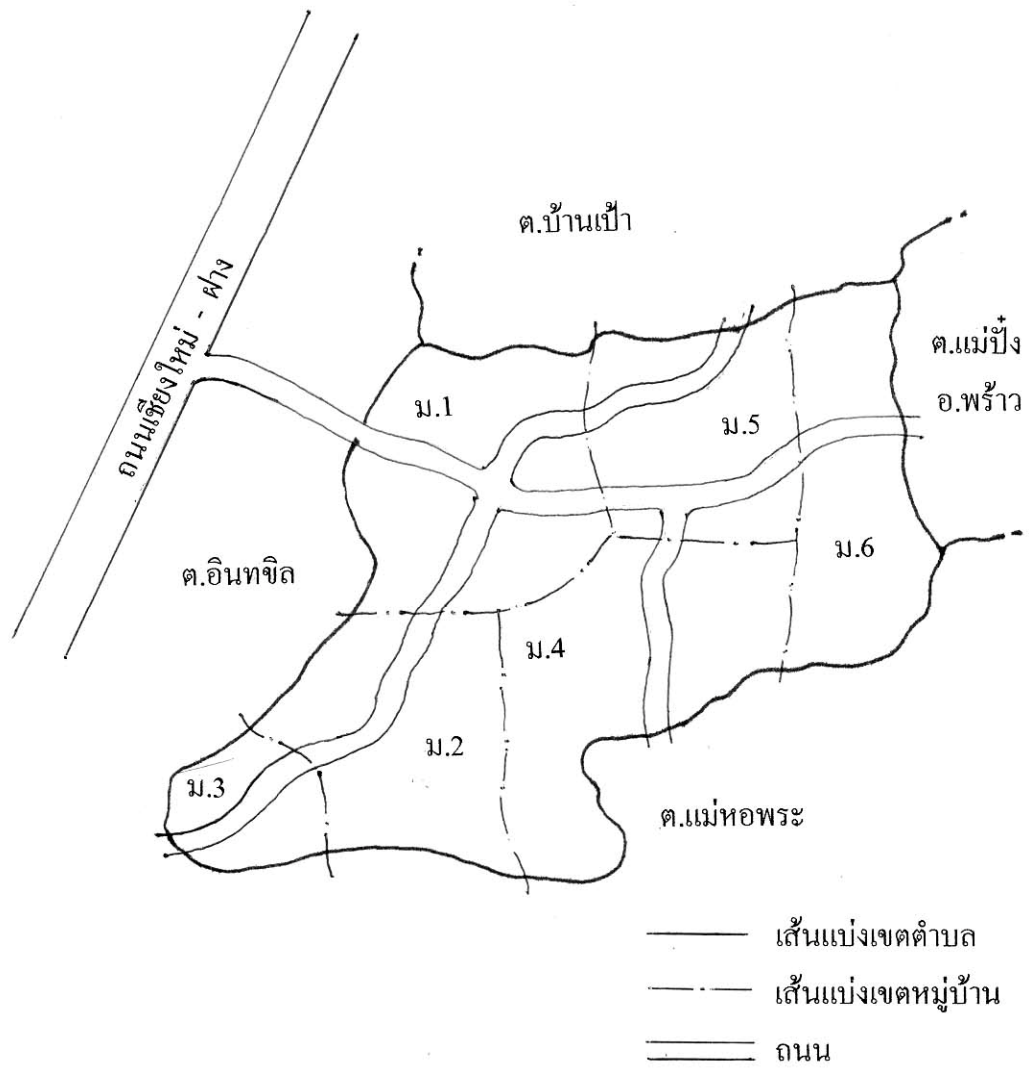
แผนภูมิที่ 10 การสืบตระกูลขานะ

แผนที่ 1 ที่ตั้งอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่

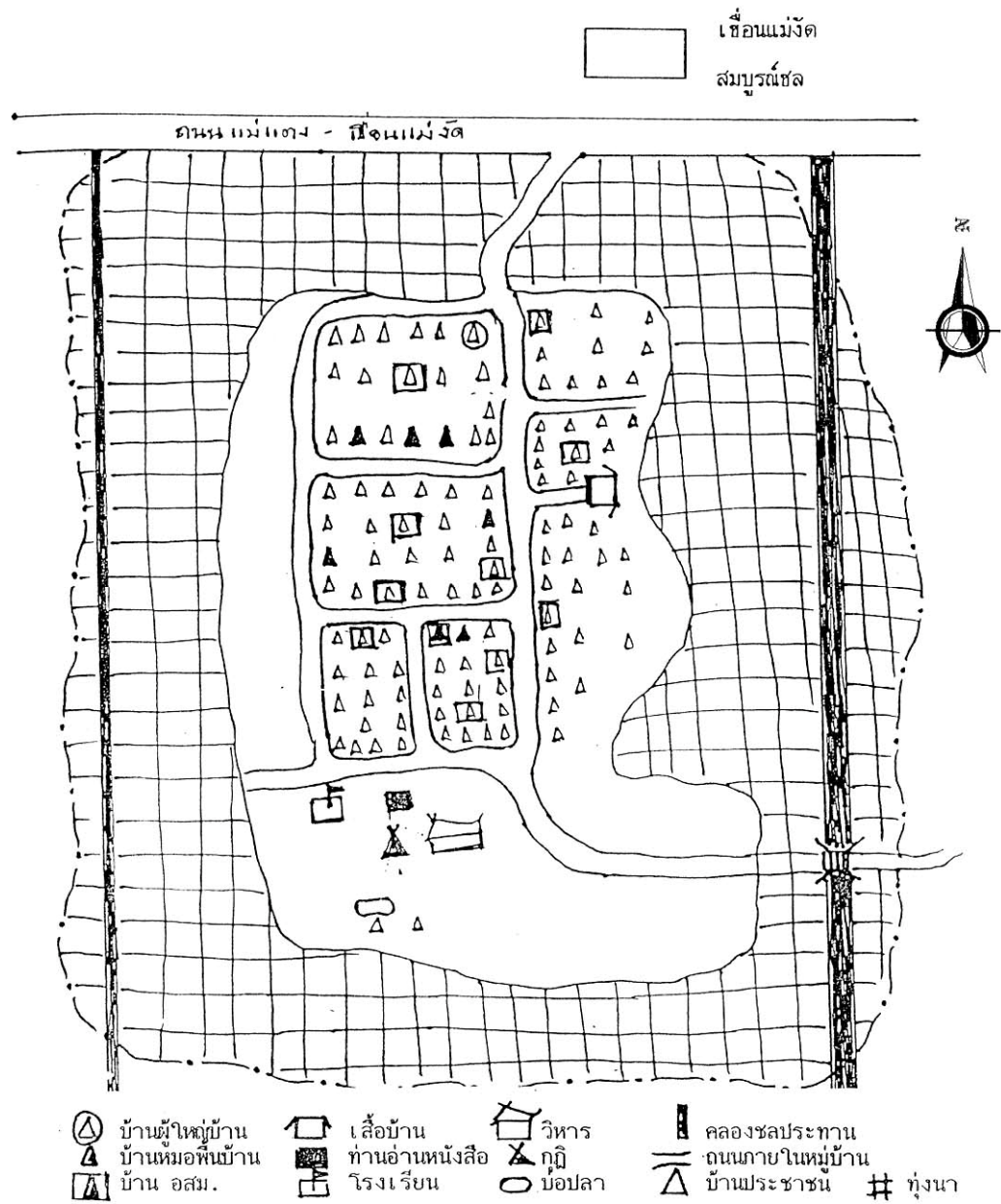
ที่มา : ฝ่ายปกครองที่ว่าการอำเภอแม่แตง



๕ ตำบลทำการศึกษา



แผนที่ 3 ที่ตั้งหมู่บ้านตำบลชลอแล อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : ที่ทำการกำนันตำบลชลอแล อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่



แผนที่ 4 ที่ตั้งบ้านเรือนและสภาพทั่วไปบ้านป่าไผ่

ที่มา : ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลช่อแล
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการวิจัย



ทางเข้าหมูบ้านป่าไผ่ หมูที่ 4 ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่



หอเจ้าบ้านป่าไผ่



แท่นบูชาครูและตำราดูวันมั่วยของหมอพื้นบ้าน



แท่นบูชารูปของหมอฟันบ้าน



แท่นบูชาครูพบได้ในหลายรูปแบบ



แท่นบูชาครูและยาสมุนไพรรักษาบ้าน



วัดป่าไผ่เป็นวัดประจำหมู่บ้าน



บริเวณภายในวัดป่าไผ่



สภาพการคมนาคมในปัจจุบัน



หมอเป็ง ชมพู กำลังเตรียมงานพิธีกรรมในหมู่บ้าน



ภาพกิจกรรมการเตรียมงานในหมู่บ้าน



ยาสมุนไพรที่ปรุงเสร็จบรรจุในปิ๊ปพร้อมที่จะนำไปใช้รักษา



ยาสมุนไพรที่จำแนกตามโรคที่ทำการรักษา



ยาสุนไพรรักษาโรคในหมู่บ้านชาวไทเงินบ้านป่าไผ่



หมอสว่าง หน่อเงิน กำลังเตรียมยา



ส่วนหนึ่งภายในบ้านทำเป็นสวนสมุนไพร



พ่ออุ้ยบุญมี มูลแฝง



ยาสูบไฟร ที่ปรงแล้วพร้อมที่จะนำไปรักษา



ภรรยาหมอสมใจ กำลังเตรียมยาสมุนไพร



ผู้วิจัยทดลองจัดยาสมุนไพร



สภาพแหล่งที่เก็บตัวยา และวัสดุตัวยา



ตู้อบยาสมุนไพร



บายศรีสู่ขวัญที่ใช้ในพิธี



การประกอบพิธีกรรม



พิธีกรรมการเลี้ยงผีในหมู่บ้าน



เครื่องเซ่นที่ใช้ในพิธีกรรม



ศาลาหน้าวัดป่าไผ่ใช้เป็นที่พบปะของคนในชุมชน



อาชีพหลักของคนในชุมชน

၂ ပျံ့လွှဲခြင်း

၁ ကံပျံ့ပတ်၍ ၂ ကံပျံ့ဦး ၃ ကံ၍ ၄ ကံပျံ့၍
၅ ကံပျံ့မီ ၆ ကံပျံ့ဦး ၇ ကံပျံ့ဝဲ ၈ ကံ
၉ ကံပျံ့လေး ၁၀ ကံပျံ့ဦး ၁၁ ကံပျံ့မီ
၁၂ ကံပျံ့ပတ် ၁၃ ကံပျံ့ဦး ၁၄ ကံပျံ့မီ ၁၅ ကံပျံ့ဦး

၀ နှစ်ကြီး
၁ နှစ်ကြီး ၂ နှစ်ကြီး ၃ နှစ်ကြီး
၄ နှစ်ကြီး ၅ နှစ်ကြီး ၆ နှစ်ကြီး ၇ နှစ်ကြီး...
၈ နှစ်ကြီး ၉ နှစ်ကြီး ၁၀ နှစ် ၁၁ နှစ်...
၁၂ နှစ် ၁၃ နှစ် ၁၄ နှစ်...
၁၅ နှစ် ၁၆ နှစ် ၁၇ နှစ်

ဟူသော...။ "ရိက္ခမဉ္ဇန" ဝိသိဒ္ဓိသော
အ... သမ္ဘုလော၊ ဝိသိဒ္ဓိသော သမ္ဘုလော

คำแปลตำราดูวันม้วยของหมอฟันบ้าน

วันม้วยเดือนออก

๑ คำม้วยบ้านเรือน ๒ คำม้วยน้ำ ๓ คำเรือน ๔ คำม้วยดิน
 ๕ คำม้วยผี ๖ คำม้วยเข้า ๗ คำม้วยท้าวพญา
 ๘ คำม้วยเสนาอามาศ ๙ คำม้วยอ้อย ๑๐ คำม้วยผู้
 ถ้ำผู้แก่ ๑๑ คำม้วยบ่าวสาว ๑๒ คำม้วยสันติเยว
 ๑๓ คำม้วยไถ่นา ๑๔ คำม้วยดิน ๑๕ คำม้วยผี

วันม้วยเดือนแรม

๑ คำม้วยแกง ๒ คำม้วยถ้ำแก่ ๓ คำม้วยขุนนาง
 ๔ คำม้วยสรรม ๕ คำม้วยไม้ ๖ คำ(ม้วย)ผู้หญิง ๗ คำม้วย ...
 ๘ คำม้วยบ่าวสาว ๙ คำม้วยอาจาน ๑๐ คำม้วยน้ำ ๑๑ คำม้วยเข้าของ
 ๑๒ คำม้วยสัตว์ทั้งมวล ๑๓ คำม้วยพ่อค้า ๑๔
 คำม้วยโสม ๑๕ คำม้วยคนทั้งหลาย
 มนุส ... นัง .. ขทุกขพันธนา .. ธินิขันดากิ ... สัพพโรคา .. รูปปสมิ สุธทุกขพันธนา